

суперечить вимогам статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, учасником якої є Україна, стосовно права кожного на розгляд його справи судом упродовж розумного строку.

Відносно неухильного виконання процесуальних обов'язків, то тут можна зазначити наступне, що на осіб, які беруть участь у справі, покладено достатньо обов'язків, які вони повинні виконувати в цивільному процесі. Особи, які беруть участь у справі, зобов'язані під час провадження у цивільній справі повідомляти суд про зміну місця проживання, перебування, роботи, служби, місцезнаходження. У разі неповідомлення про зміну адреси повістка надсилається їм за останньою адресою і вважається врученою. До того ж, особи, які беруть участь у справі, які не можуть з поважних причин з'явитися до суду, зобов'язані завчасно повідомити про це суд. На практиці відбуваються випадки, коли особи не повідомляють про зміну своєї адреси і це використовується у подальшому недобросовісною або недбалою особою, як аргумент у апеляційній скарзі, про начебто позбавлення її головного процесуального права безпосередньо брати участь у цивільній справі.

Дрішлюк А.І.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного процесу, кандидат юридичних наук, доцент, суддя
апеляційного суду Одеської області*

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ АПЕЛЯЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ.

Сьогодні суд покликаний забезпечити захист соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод громадян. Судова форма захисту займає пріоритетне місце серед форм захисту, існує постійно і носить універсальний характер. В судових органах процес захисту цивільних прав, свобод та інтересів втілюється в особливу процесуальну форму, дотримання якої є гарантією здійснення правосуддя і належного захисту цивільних прав, свобод та інтересів, що порушені, осперюються чи невизнані іншими особами.

Незважаючи на проведене масштабне реформування судової системи та внесення змін до процесуальних кодексів в 2010 році, і, як наслідок, суттєве покращення умов для здійснення судочинства, залишилось ще багато питань які потребують свого вирішення. Так, незважаючи на те, що в главу 1 розділу V ЦПК України було внесено достатньо принципових змін (достатньо згадати практику застосування ст. 311 ЦПК України в старій редакції, коли по справі неодноразово скасовувались рішення в апеляційному порядку, що мало наслідком розгляд справ протягом десятків років), практика її застосування виявила окремі проблемні питання, що потребують свого вирішення.

Так, потребує роз'ясненню застосування апеляційним судом положень ч.1 ст. 303 ЦПК України про можливість перекваліфікації спірних відносин у разі якщо судом першої інстанції вірно встановлені обставини справи, проте суд вирішив спір на підставі інших правових норм, а ніж ті, які були вказані позивачем. Іншою ситуацією є справи в яких є всі докази, можливо встановити фактичні обставини справи, проте правові підстави (кваліфікація спірних відносин) заявлені самим позивачем не відповідають фактично виниклим між сторонами спірним правовідносинам. Так, само зустрічаються випадки, коли суд першої інстанції прийшов до вірного висновку по суті заявлених позовних вимог, проте ні позивачем, ні судом не було вірно надана кваліфікація спірним правовідносинам. На нашу думку, необхідно надати можливість судам на стадії апеляційного розгляду справи надати правильну кваліфікацію спірним правовідносинам та змінити мотивування прийнятого судом першої інстанції рішення шляхом зміни судового рішення в апеляційному порядку. Такий підхід до тлумачення процесуального закону відповідатиме завданням цивільного судочинства, а також ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Крім того, потребує законодавчої конкретизації можливість відмови у відкритті апеляційного провадження за апеляційної скаргою особи, яка не приймала участь у розгляді справи, якщо зі скарги та матеріалів справи вбачається відсутність порушення права та/або зберігається можливість захисту права у межах самостійного провадження, яке може бути порушено за позовом такого «апелянта».

Також необхідним є узгодження окремих частин ЦПК України, щодо строків. Зокрема строк на апеляційне оскарження відраховується відповідно до ст. 294 ЦПК України з моменту оголошення рішення (ухвали) та не враховує можливість оголошення вступної та резолютивної частини рішення, та наступного отримання повного тексту рішення за межами встановленого десятиденного строку; а також набранням законної сили рішенням суду згідно зі ст. 223 ЦПК України, яка пов'язує його з закінченням строку на апеляційне оскарження. При цьому зустрічаються випадки, що сторона повідомляє про намір оскарження рішення суду, проте оскільки стороною не було отримано повного тексту рішення, вона повідомляє суд про подачу апеляційної скарги в майбутньому.

Тому вважаємо за необхідним роз'яснити, що 10-денний строк на апеляційне оскарження обчислюється з моменту проголошення рішення незалежно від отримання повного тексту рішення, проте обставини видачі повного тексту, враховуються під час вирішення питання про поновлення строку на апеляційне оскарження. Вказане має принципове значення оскільки особа, яка не була присутня на оголошенні рішення, має право на подачу скарги протягом десяти днів з моменту отримання повного тексту, тобто в цьому випадку, необхідно роз'яснити, що йдеться не про строк в

значенні ст. 223 ЦПК України, а про строк, який має значення для поновлення строку на подачу апеляційної скарги.

Аналіз практики розгляду справ в апеляційному порядку також свідчить про необхідність більш детально врегулювати наслідки помилкового відкриття апеляційного провадження, наслідки недотримання встановленого порядку перегляду заочних рішень в суді першої інстанції, переглянути підстави для відмови у відкритті апеляційного провадження в контексті вище окреслених проблем. Вирішення цих та деяких інших питань, неможливо без відповідного наукового опрацювання окресленої проблематики, яка може складати напрямки перспективного наукового дослідження.

Устінова-Бойченко Г. М.

Криворізький факультет Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри цивільно-правових дисциплін, кандидат юридичних наук, доцент

СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ВИЗНАННЯ ОСОБИ НЕДІЄЗДАТНОЮ

Ставлення суспільства до осіб з психічними розладами завжди було різноманітним: від нехтування до поваги.

Розвиток психіки, психічний стан особи та їх вплив на можливість участі особи у правових відносинах почав турбувати людство з часів виникнення правової системи.

Визнання особи недієздатною – це складне юридичне поняття, яке містить в собі два критерії: медичний та юридичний (психологічний).

Правовий пам'ятник римського права – Закони XII таблиць (451-450 рр. до н.е.) містив наступні положення: Таблиця V, п.7а « Якщо людина збожеволіла, то нехай владу над нею самою і над її майном візьмуть її агнати або родичі».

В законодавчому акті князя Володимира «Закон Судный – людям» зазначалось, що «завещающие свое имущество должны быть в здравом уме и твердой памяти». Також в цьому законі вперше було порушене питання про захист прав душевнохворих.(Волков В. Н. Судебная психиатрия : курс лекций / В. Н. Волков. – М. : Юристь, 1998. – 408 с)

Прийняття Олексієм Михайловичем Романовим в 1669 році «Новоуказных статей» започаткувало залучення лікарів для проведення освидування душевнохворих. Зазначений Закон був направлений на охорону суспільства від можливої шкоди, яку могла завдати душевнохвора особа, та одночасно на захист майнових інтересів хворих (Волков В. Н. Судебная психиатрия : курс лекций / В. Н. Волков. – М. : Юристь, 1998. – 15 с).

За період царювання Федора Олексійовича в 1677 р. був прийнятий перший закон, який стосувався майнових прав душевнохворих. Закон